

УДК 330.1

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.76-63>

Гладинець Н.Ю.

кандидат економічних наук, доцент
Мукачівський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7885-9830>

Кузьменко В.М.

аспірант
Мукачівський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1416-0887>

Hladynets Natalia

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Mukachevo State University

Kuzmenko Volodymyr

Postgraduate Student
Mukachevo State University

ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ

THE THEORETICAL ESSENCE OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM

У статті актуалізовано організаційно-економічний механізм як інструмент забезпечення ефективного економічного розвитку, відображено внесок вітчизняних вчених-економістів у дослідженні даної категорії. Наведено теоретичну сутність організаційно-економічного механізму, його еволюцію, онтологію. Проаналізовано окремо категорії «організаційний механізм» та «економічний механізм», наведено підходи вітчизняних та іноземних вчених до їх визначення за допомогою таблиць та особливості даних підходів. Детально окреслено особливості економічного механізму (економічний механізм формується внаслідок суб'єктивної діяльності людей, що пов'язано з перетворенням виробничих ресурсів; економічний механізм як система має складну структуру; економічний механізм є невід'ємним процесом імплементації існуючих методів, принципів, функцій та інструментів управління, регулювання та впливу на всіх рівнях економіки). Досліджено концепції вчених-фундаментаторів та лауреатів Нобелівської премії з економіки за основоположний внесок у теорію економічних механізмів та їх проектування, генезис концепції організаційно-економічного механізму. Розроблено дорожню карту створення організаційного механізму, що складається з одинадцяти послідовних етапів (дослідження та аналіз, вивчення проблеми, протиставлення, формулювання рішень-пропозицій, проектування, аналіз ефективності, прийняття рішення, організація, контроль, аналіз результатів, функціонування організаційного механізму). Наведено власний підхід до визначення категорії «організаційно-економічного механізму» на основі проаналізованих поглядів вчених та сформованих власних визначень категорій «організаційний механізм» та «економічний механізм». Окреслено структуру організаційно-економічного механізму на основі чотирьох блоків (форми і методи, важелі та інструменти, економічні показники, система управління) та охарактеризовано елементи кожного його блоку окремо з метою ефективного моделювання й усвідомлення процесів організаційно-економічного механізму. Наведено значущість організаційно-економічного механізму його вагомий вплив задля забезпечення ефективного генезису економіки країни в глобальному гібридному сучасному середовищі.

Ключові слова: організаційний механізм, економічний механізм, дорожня карта створення організаційного механізму, організаційно-економічний механізм, структура організаційно-економічного механізму.

The article updates the organizational and economic mechanism as a tool for ensuring effective economic development, reflects the contribution of domestic economists in the research of this category. The article shows the theoretical essence of the organizational-economic mechanism, its evolution, ontology, highlights the analysis of the categories "organizational mechanism" and "economic mechanism" separately, gives the views of domestic and foreign scientists on their definition using tables and features of these views. The peculiarities of the economic mechanism are outlined in detail (the economic mechanism is formed as a result of the subjective activity of people, which is connected with the transformation of production resources; the economic mechanism as a system has a complex structure; the economic mechanism is an integral process of implementing existing methods, principles, functions and management tools, regulation and influence at all levels of the economy). The article illustrates the concepts of

foundational scientists and winners of the Nobel Prize in Economics for their fundamental contribution to the theory of economic mechanisms and their design, the genesis of the concept of organizational-economic mechanism. A road map for the creation of an organizational mechanism has been developed, consisting of eleven consecutive stages (research and analysis, study of the problem, opposition, formulation of solutions-proposals, design, analysis of effectiveness, decision-making, organization, control, analysis of results, functioning of the organizational mechanism). An own approach to the definition of the category of "organizational and economic mechanism" is presented based on the analyzed views of scientists and formed own definitions of the categories "organizational mechanism" and "economic mechanism". The structure of the organizational-economic mechanism is outlined on the basis of four blocks (forms and methods, levers and tools, economic indicators, management system) and the elements of each of its blocks are characterized separately in order to effectively model and understand the processes of the organizational-economic mechanism. The article emphasizes the importance of the organizational and economic mechanism and its significant influence in order to ensure the effective genesis of the country's economy in the global hybrid modern environment.

Key words: organizational mechanism, economic mechanism, road map of creating an organizational mechanism, organizational-economic mechanism, structure of organizational-economic mechanism.

Постановка проблеми. У сучасному висококонкурентному, глобальному світі ефективність і результативність економіки кожної країни має першочергове значення. Впровадження ефективного організаційно-економічного механізму є гарантією досягнення поставлених цілей, можливістю адаптуватися до нових викликів і залишатися попереду конкурентів. Натепер організаційно-економічні механізми державного впливу майже всіх країн перебувають у процесі реформування та модернізації. Необхідність підвищення його якості є найважливіший соціо-культуро-економічним викликом, який спричинено насамперед глобалізацією. Цілком зрозуміло, що рішення цієї проблеми в основному залежить від організації управління системою країнової економіки: нормативно-правова база, індикативні нормативи, вибір стратегії управління, успішне виконання функцій управління, своєчасність та ефективність управлінських рішень тощо. Одним із актуальних завдань для органів державного управління в ринкових умовах є формування організаційно-економічного механізму, спрямованого на забезпечення ефективного функціонування економічної системи. Ефективність організаційно-економічного механізму державного впливу відчутно залежить від ступеня узгодженості інтересів між державою і суспільством (на макрорівні), працівниками, роботодавцями, виконавцями та адміністраторами (на мікрорівні) та впливає на забезпечення якості економіки країни. Узгодження всіх інтересів здійснюється шляхом поєднання методів управління та їх конвєртування у відповідні механізми для досягнення поставлених цілей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження організаційно-економічного механізму здійснили: О. Літвінов, С. Капталан (сутність та види механізмів в економіці) [8], А. Черпак (definición й складові організаційного та економічного механізму) [9], І. Хоменко, Л. Волинець, І. Горобінська (організаційно-економічний механізм підприємств) [10], О. Галицький, І. Лівінський, О. Дяченко (організаційно-економічний механізм державного регулювання) [11]. Проте все ж виникають деякі питання прикладного характеру. Протягом тривалого часу категорія організаційно-економічного механізму не була спеціальним предметом наукового дослідження, тому її економічна сутність і зміст залишаються недостатньо вивченими, суперечливими та необґрунтованими. При

обговоренні даної предметної області виникає проблема щодо однозначного тлумачення, призначення, формування та закономірностей функціонування організаційно-економічного механізму, а відповідно шляхів і засобів його вдосконалення.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є визначення теоретичної сутності організаційно-економічного механізму, об'єктивний аналіз та формування власного визначення категорії.

Виклад основного матеріалу дослідження. В процесі своєї еволюції економічні процеси та явища формують алгоритм застосування економічних важелів та функцій, заходів державного управління та впливу, а також еластичність економіки щодо імплементації економічних рішень, що, у свою чергу, конвертується в організаційно- економічний механізм (далі – OEM), який допомагає визначити стійкі зв'язки, кореляцію та тренд розвитку економічної системи на певному рівні, часовому етапі та території.

З метою усвідомлення онтології для початку проаналізуємо поняття «економічний механізм» як економічну категорію.

Проблематика становлення й розвитку економічного механізму завжди актуальна та перебуває в центрі уваги вчених і фахівців у процесі історичного розвитку суспільства. Багато дослідників присвятили чимало своїх досліджень та наукових праць для визначення сутності економічного механізму. Вперше «механізм» як економічну категорію живив Карл Маркс у першому томі своєї праці «Капітал» для характеристики процесів функціонування виробництва [12]. Проте фундаментаторами концепції економічного механізму стали лауреати Нобелівської премії з економіки 2007 року Ерік Маскін, Лео Гурвіц та Роджер Маєрсон за основоположний внесок у теорію економічних механізмів та їх проектування [15]. Ця теорія розкриває механізм розподілу ресурсів між суб'єктами господарювання в умовах неповноти інформації, має широкий спектр застосувань в економіці.

Розвиток теорії економічних механізмів почався з дослідження Лео Гурвіца «Оптимальність та ефективність інформації у процесах розподілу ресурсів» у 1960 році, в час активних дискусій щодо переваг і недоліків планової та ринкової економіки. Вчений у своєму дослідженні створив концепцію стимулювання суб'єктів господарювання для створення механізму

оптимального розподілу ресурсів. У 1972 році Гурвіц імплементував цю концепцію, ввівши термін «сумісність стимулів»: для досягнення найефективнішого економічного результату потрібен механізм, у якому кожен суб'єкт господарювання отримує для себе найбільшу економічну вигоду, обмінюючись всією правдивою інформацією, якою вони володіють. Проте згодом дослідник довів, що навіть такий механізм не може гарантувати ефективний результат, врахувавши Закон Парето, так як ніхто не може стати кращим, якщо хтось не стане гіршим.

Основний внесок Роджера Маерсона в теорію проектування механізмів полягає в його роботі над «принципом відкритості» – математичному методі, який створює модель найефективніших правил гри, за яких суб'єкти господарювання змушені розкривати правдиву інформацію. Даний принцип значно спростила процедуру аналізу для моделювання економічних механізмів. Він розглядав прямі механізми, які задовольняють умову сумісності стимулів Лео Гурвіца. Й хоча прямі механізми не призначені для опису інституцій реального світу, їхня математична структура надає змогу здійснити аналогію та адаптувати модель до реальних інституцій.

Ключовим внеском Еріка Маскіна стала теорія реалізації, яка полягає у необхідності проектування механізмів, що у всіх випадках забезпечать лише оптимальні рівноваги [15].

Проте, враховуючи специфіку наукової діяльності, дане поняття сформоване на економічних поглядах

вчених кожного у своєму напрямку дослідження. З метою верифікації даного твердження та широкого усвідомлення поняття «економічного механізму» розглянемо наступні підходи (див. таблицю 1).

Підсумовуючи вищезазначені підходи науковців, можна сказати, що економічний механізм – це система взаємозв'язків, важелів та інструментів, які визначаються об'єктивними та суб'єктивними факторами й умовами історичного етапу розвитку економічного середовища задля забезпечення його конкурентоспроможності шляхом мобілізації та ефективного використання усіх наявних ресурсів.

З метою більш детального усвідомлення економічного механізму, проаналізуємо наступні його особливості:

– економічний механізм формується внаслідок суб'єктивної діяльності людей, що пов'язано з перетворенням виробничих ресурсів (факторів виробництва): землі (природних ресурсів), капіталу, робочої сили та підприємницької майстерності:

– земля, як природний фактор виробництва, включає все, що створено природою і використовується у виробництві для задоволення людських потреб (земля, вода, мінерали тощо);

– капітал, як фактор виробництва, представляє все, що здатне приносити дохід (ресурси, створені людьми для виробництва, товари та послуги). Подібний підхід синтезує точки зору західних економістів про капітал. Так, А. Сміт трактував капітал як частину запасів, що використовуються у виробництві товарів, Д. Рікардо

Таблиця 1

Підходи до визначення категорії “економічний механізм”

№ з/п	Науковці	Визначення
1	Ерік Маскін, Лео Гурвіц, Роджер Маерсон	інститути і правила гри, які керують економічною діяльністю, як у плановій, так і в ринковій економіці ; організація економіки при різній поведінці суб'єктів господарювання (кожен у своїх інтересах) [15].
2	Хайді Сальданга	кореляція суб'єктивних рішень в об'єктивних реаліях під час взаємодії продуктивних сил і виробничих відносин [21].
3	Іван Санду	система, що відображає економічний розвиток суспільства, його виробничих відносин [20].
4	Леонід Абалкін	організація соціального виробництва, форм економічних відносин, структури, форм і методів економічного планування та управління; сукупність заходів економічного контролю та стимулів щодо впливу на виробництво, форми економічних відносин та їх учасників [21].
5	Баррі Райсберг	набір процесів, організаційних структур, форм і методів менеджменту; правових норм в економіці [19].
6	Богдан Дерев'яноко, Василь Грудницький	спосіб функціонування економічної системи [18].
7	Джон Блек, Нігяр Хашимзаде, Гарет Майлз	взаємопов'язані, взаємозалежні форми і методи управління суспільним виробництвом та його структурними елементами [16].
8	Лео Гурвіц нобелівський лауреат 2007 р	взаємодія між центром прийняття рішень та суб'єктами економічної діяльності, під час якої, центр, на основі отриманих від суб'єктів даних, здійснює економічне прогнозування та оголошує результати щодо досягнення поставлених цілей.
9	Олександр Літвінов	сукупність елементів, які здійснюють вплив на економічні інтереси суб'єктів господарювання, та враховує суб'єктивні та об'єктивні детермінанти [8].
10	Наталія Трушкіна	складний набір регуляторів, за допомогою яких реалізується національна та ринкова політика; система правових, організаційно-управлінських та фінансово-економічних важелів, економічних ресурсів і способів їх взаємодії [22].

Джерело: складено авторами на основі [8; 15; 16; 18–21]

визначив його як засіб виробництва, Дж. Робінзон розглядав капітал як гроші. Марксистська політична економія визначала капітал як вартість, що породжує додаткову вартість «приріст власних витрат» («self-cost increment»);

– робоча сила розглядається як корисна діяльність людей, у процесі якої використовуються їх інтелектуальні, соціальні та фізичні властивості. Таким чином «робоча сила» може включати також підприємницьку майстерність (бізнес-навички), що іноді розглядаються як окремих детермінант;

– економічний механізм як система має складну структуру, містить підсистеми структурних елементів, кожен з яких відіграє свою роль у розумінні цілого об'єкта, а також створює синергетичний ефект. Основними властивостями економічного механізму як системи є його еластичність відповідно до змін у середовищі. Мова йде про еволюцію продуктивних сил і виробничих відносин, що постійно взаємодіють один з одним, створюючи не лише нові підходи, важелі, інструменти, методи, принципи та функції, а й і нові підсистеми економічного механізму;

– економічний механізм є невід'ємним процесом імплементації існуючих методів, принципів, функцій та інструментів управління, регулювання та впливу на всіх рівнях економіки.

Структуру економічного механізму можна відобразити наступним чином:

- нормативно-правова підсистема;
- організаційна підсистема;
- економічна підсистема;
- підсистема управління;

– інноваційна підсистема.

Нормативно-правова підсистема – це загальні і конкретні «правила гри», економічні нормативи, що відображаються в законах, указах, постановах, наказах, правилах, інструкціях тощо на різних ієрархічних рівнях.

Організаційна підсистема – це інтегральний компонент, який об'єднує по вертикалі та по горизонталі ієрархічні впорядковані структурні елементи підсистем в конкретний економічний механізм.

Економічна підсистема – це сукупність взаємопов'язаних елементів, що створюють прямі або опосередковані зв'язки та умови для впливу на ефективне функціонування економічного механізму в цілому [17].

Підсистема управління – це інструменти адміністративного впливу на суб'єкт та об'єкт управління.

Інноваційна підсистема – обов'язкові нововведення, інновації цінностей на всіх рівнях горизонтальної та вертикальної структури з метою підвищення конкурентоспроможності шляхом покращення показників [14].

Наступний етап – розгляд категорії «організаційний механізм». Категорія «організаційний механізм», як і «економічний механізм», має широкоохоплюючий спектр для визначення. Задля об'єктивного усвідомлення цієї категорії пропонуємо розглянути Таблицю 2.

Отже, організаційний механізм – це взаємозв'язок елементів процесу управління регулювання та впливу у впорядкованій системі підрозділів управління; регламентація виконання функцій управління (планування, організація, контроль, мотивація).

Таблиця 2

Підходи до визначення категорії «організаційний механізм»

№ з/п	Науковці	Визначення
1	Володимир Рябенко	організаційної структура; сукупність взаємозалежних управлінських підрозділів, з одного боку, і взаємозв'язку елементів управлінського процесу – з іншої [7].
2	Галина Путятіна	сукупність організаційних складових у механізмі управління (мета та завдання управління, функції та технології управління, методи управління, норми та правила, організаційні процеси), що мають організаційне регулювання, ефективну діяльність управлінської системи [6].
3	Антоніна Черпак	сукупність адміністративних важелів, форм, способів і методів цілеспрямованого впливу суб'єктів відносин на процес прийняття рішень з метою реалізації інтересів цих суб'єктів [9].
4	Наталія Трушкіна	сукупність послідовних процесів, прийомів, методів, підходів, виконання певних дій з метою досягнення мети, забезпечення життєдіяльності системи; послідовність станів, процесів, що визначають певну дію чи явище; система процесів та методів, прийомів і способів формування та регулювання відносин в об'єктивному середовищі [8].
5	Іван Осадчий	спосіб управління, визначення та розв'язання проблем функціонування і розвитку об'єкта в межах системи його органів управління [5].
6	Гавриляк О.	певні складові елементи, які в сукупності утворюють організаційну основу певних процесів і явищ [2].
7	Ольга Гарафонова	система методів, способів та прийомів формування і регулювання зв'язків об'єктів у внутрішньому та зовнішньому середовищі [3].
8	Андрій Беляк	цілеспрямована розробка та впровадження систем, процесів і структур, які сприяють досягненню визначених завдань та цілей, оптимізують комунікації та розподіл ресурсів, а також полегшують ефективність у прийнятті рішень [10].
9	Вікторія Гросул	прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на вирішення поставлених завдань та їхню реалізацію при мінімізації сукупних ресурсів і максимізації якості кінцевого результату [4].

Джерело: складено авторами на основі [2–7; 9; 13]

Значущими елементами організаційного механізму є: мета, цілі, принципи, функції, методи управління, людський капітал, техніка, технології, інформація, а також сама структура управління [7]. Основними процесами організаційного механізму є: створення органів та підрозділів управління з розподілом обов'язків, прийняття та ратифікація нормативно-правової бази, координація взаємодії між органами та підрозділами управління. Для забезпечення моделювання організаційного механізму з метою впорядкування процесів розроблено дорожню карту створення організаційного механізму, див. рис. 1.

У результаті власних досліджень, узагальнення наявних наукових розробок з понятійного апарату вітчизняних та іноземних вчених, аналізу їх відповідності сучасним умовам запропонуємо авторський підхід до визначення сутності категорії «організаційно-економічний механізм»: це система організаційно-економічних відносин, методів, засобів, форм, інструментів, важелів, функцій та інституцій регулювання чи саморегулювання, що складаються в процесі задоволення потреб суспільства в умовах обмежених ресурсів.

ОЕМ забезпечує ефективну мобілізацію усіх наявних ресурсів з метою утримання конкурентоспроможності, єдності державного регулювання та ринкового саморегулювання, створення синергетичного ефекту та досягнення бажаних економічних цілей. Для усвідомлення сутності OEM за елементами доцільно розглянути його структуру (рис. 2), де він умовно поділяється на чотири блоки – структурні елементи, що перебувають у постійній взаємозалежності один з одним та унеможливають існування OEM у разі відсутності одного з цих елементів.

Блок 1 “форми і методи” показують форми й методи реалізації OEM:

1) економічне планування (коротко-, середньо- та довгострокове): визначення порядку виконання завчасно визначених економічних процесів для досягнення цілей та мети функціонування суб'єкта господарювання. Виступає первинним елементом;

2) економічне регулювання: здійснюється державою та/або саморегулювними організаціями, полягає у встановленні системи обмежень та регламентів щодо прийняття економічних рішень.

3) економічне прогнозування: створення моделей для врахування можливих майбутніх ризиків, коригування економічного планування й регулювання. В Україні досить поширеним є Консенсус-прогноз – метод прогнозування, який базується на обчисленні середнього значення прогнозів серед різних аналітичних центрів [23];

4) оперативне управління: прийняття управлінських рішень безпосередньо на місці, виходячи з наявної інформації. Передбачає внесення змін до економічного планування;

5) забезпечення: отримання економічних ресурсів відповідно до їх потреби для реалізації економічного планування шляхом оперативного управління;

6) контроль: моніторинг ефективності економічного планування, прогнозування, оперативного управління та забезпечення установи для прийняття релевантних рішень щодо нівелювання ризиків.

Блок 2 “важелі та інструменти” – безпосередні детермінанти OEM:

1) ресурси: запаси суб'єктів господарювання які розподіляються з врахуванням економічного планування на різні напрямки та конкретно визначеними розмірами;

2) інституції: органи державної влади, саморегулювних організацій, міжнародні організації;

Рис. 1. Дорожня карта створення організаційного механізму

Джерело: складено авторами

3) податки та збори: безумовне стягнення державою визначених розмірів доходів з суб'єктів господарської діяльності. Дає можливість органам державної влади та місцевого самоврядування впливати на діяльність своїх резидентів, наповнювати доходи бюджету;

4) інфляція та безробіття: визначають рівень зайнятості населення;

5) попит і пропозиція: визначають ціни на товари, типи ринкових структур в конкретний час та в конкретному місці.

Блок 3 “економічні показники” (дають змогу здійснити економічне планування та оперативне управління, спираючись на статистичні дані):

1) показники країнової економіки: надають можливість оцінити процес функціонування OEM в країновій економіці;

2) показники за видами економічної діяльності: показують структуру країнової економіки та частку видів економічної діяльності в забезпеченні її розвитку з метою подальшого коригування OEM;

3) показники діяльності підприємств: показують ефективність імплементованого OEM на мікрорівні.

Блок 4 “система управління” має наступну структуру:

1) організаційна база: показує потребу в кількості структурних підрозділів, штатних посад, людського

Рис. 2. Структура організаційно-економічного механізму

Джерело: складено авторами на основі [1]

капіталу, технічних приладів для реалізації управління OEM;

2) інформаційна база: дані про результати діяльності суб'єкта господарювання. Допомагає приймати управлінські рішення;

3) нормативна база: визначає об'єктивне середовище та порядок функціонування OEM (на глобальному рівні – міжнародні договори та угоди, на рівні держави – закони, постанови, накази, методичні рекомендації та інструкції, на рівні установи – внутрішні регламенти).

Висновки. Подальші дослідження організаційно-економічного механізму мають дуже великий потенціал. Вплив глобалізації, диверсифікації інституцій в організаційно-економічних механізмах, а також розвиток нових технологій, таких як штучний інтелект, створюють революційну силу в дослідження організаційно-економічного механізму. Крім того, порівняльні дослідження інституцій, галузей і країн може забезпечити глибше розуміння концепції організаційно-економічного механізму та його ролі у сучасному науковому просторі.

Список використаних джерел:

1. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник. Вид. 2-ге, доп. і перероб. / за заг. ред. Базилевича В. Д. Київ, 2004. 368 с.
2. Гавриляк О. Організаційний механізм управління діяльністю підприємства: електронний науковий вісник «Керівник.info». 2012. URL: <http://kerivnyk.info/2012/04/gavryljak.html> (дата звернення: 21.08.2024).
3. Гарафонов О.І. Концептуальні підходи до організаційного механізму реструктуризації інтегрованих корпоративних структур. II Міжнародна періодична науковопрактична конференція «Альянс наук: вчений – вченому»: збірник наукових праць. Том 1. Дніпропетровськ: НАУ «Ера», 2005. 24 с.
4. Гросул В.А. Соціально-економічна стійкість підприємства: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: монографія. Харків : ХДУХТ, 2007. 303 с.
5. Осадчий І.Г. Організаційний механізм управління освітнім округом сільської місцевості: електронний посібник. Київ : Педагогічна думка, 2014. 75 с.
6. Путятіна Г.М., Горбачов В.Є. Організаційний механізм регіонального управління сферою фізичної культури та спорту. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2013. № 5. С. 200–204.
7. Рябенко В.В. Організаційний механізм управління формуванням стратегічного потенціалу підприємств харчової промисловості. Управління сучасним підприємством: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 25–26 квітня 2013 р. НУХТ, 2013. С. 29–30.
8. Літвінов О.С., Капталан С.М. Сутність та види механізмів в економіці: Східна Європа: Економіка, бізнес та управління. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. 2017. № 6 (11). С. 146–149. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/11_2017/30.pdf (дата звернення: 21.08.2024).
9. Черпак А.Є. Сутність та складові організаційного та економічного механізму управління корпораціями. *Економіка і організація управління*. 2014. № 3. С. 234–242.
10. Хоменко, І., Волинець, Л., Горобінська І. Організаційно-економічний механізм функціонування і розвитку підприємств. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 1. С. 86–92.
11. Галицький О.М., Лівінський А.І., Дяченко О.П. Організаційно-економічний механізм державного регулювання аграрного виробництва в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 93–98.
12. Карл Маркс. Капітал: Критика політичної економії. / за ред. Д. Рабіновича, С. Трикова. Т.1, книга 1. Партвидав «Пролетар». Харків, 1933. 273 с.
13. Beliak Andrii. Comparative analysis of the concept of «organizational and economic mechanism» in the modern scientific space. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2023. Vol. 2. № 2. P. 38–47.
14. Doroshenko Yu. A. Kovalyov A. S. Efficiency assessment of innovations in agricultural and industrial enterprises. *Creative economy*. 2012. № 3.
15. Finance a uver – Czech Journal of Economics and Finance. 2008. Vol. 58. № 1-2.
16. Hashimzade N., Myles G., Black J.A. Dictionary of Economics (5 ed.). Oxford University. 2017.
17. Adler J. Die landwirtschaftliche Beratung in Deutschland. Interessant fur osteuropaische Partner. Beraterhandbuch HALLE, 2003.
18. Kostyashkin I., Derevyanko B., Hrudnytskyi V. Economic and legal mechanisms for effective use of land resources under the conditions of sustainable development in Ukraine. *Environmental Economics*. 2018. Vol. 9(3). P. 42–50. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/6960> (дата звернення: 21.08.2024).
19. Rayzberg B., Lozovskiy L., Starodubtseva E. Modern economic dictionary. 2006. P. 564.
20. Sandu I. Organization of innovative activities in agricultural and industrial enterprises. M.: Ear, 2012.
21. Troshin A., Sandu I., Kupriyanov S., Stryabkova E., Saldanha H. Role and place of economic mechanism in modern conditions. *Life Sci*. 2014. Vol. 11. P. 487–490. URL: http://www.lifesciencesite.com/ljsj/life1110s/093_25691life1110s14_487_490.pdf (дата звернення: 21.08.2024).
22. Trushkina Nataliia. Organizational economic mechanism of management logistic activity of enterprise: essence and structure. Strategies for sustainable socio-economic development and mechanisms their implementation in the global dimension: collective monograph. Edited by M. Bezpartochnyi. VUZF University of Finance, Business and Entrepreneurship. Sofia. 2019. Vol. 3. P. 355.
23. Міністерство економіки України. Офіційний сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/> (дата звернення: 21.08.2024).

References:

1. Bazilevich V. D., Balastryk L. O. (2004) Derzhavni finansy: navchalnyi posibnyk [State finances: a textbook]. View. 2nd, add. and processing. / for general ed. Bazilevich V.D. Kyiv. (in Ukrainian)
2. Gavrylyak O. (2012) Orhanizatsiynyy mekhanizm upravlinnia diialnistiu pidpriemstva [Organizational mechanism of management of enterprise activity]. Electronic scientific bulletin "Kerivnyk.info". Available at: <http://kerivnyk.info/2012/04/gavryljak.html> (accessed August 21, 2024). (in Ukrainian)

3. Garafonova O. I. (2005) Kontseptualni pidkhody do orhanizatsiynoho mekhanizmu restrukturyzatsii intehrovanykh korporatyvnykh struktur [Conceptual approaches to the organizational mechanism of restructuring of integrated corporate structures]. II Mizhnarodna periodychna naukovopraktychna konferentsiia «Alians nauk: vchenyĭ – vchenomu. Dnipropetrovsk: NAU "Era". Volume 1. (in Ukrainian)
4. Grosul V. A. (2007) Sotsialno-ekonomichna stiikest pidpriemstva: teoretyko-metodolohichni zasady ta praktychni instrumentarii: monohrafiia [Socio-economic sustainability of the enterprise: theoretical and methodological principles and practical tools: monograph]. Kharkiv. (in Ukrainian)
5. Osadchii I. H. (2014) Orhanizatsiyni mekhanizm upravlinnia osvithnim okruhom silskoi mistsevosti: elektronnyi posibnyk [Organizational mechanism of management of rural educational district: electronic manual]. Kyiv. Pedagogichna dumka. (in Ukrainian)
6. Putyatina G. M. Gorbachev V. E. (2013) Orhanizatsiyni mekhanizm rehionalnoho upravlinnia sferoiu fizychnoi kultury ta sportu [Organizational mechanism of regional management in the field of physical culture and sports]. *Slobozhanskyi naukovy-sportyvnyi visnyk - Slobozhan scientific and sports bulletin*. vol. 5, pp. 200–204.
7. Ryabenko V. V. (April 25th-26th, 2013) Orhanizatsiyni mekhanizm upravlinnia formuvanniam stratehichnoho potentsialu pidpriemstv kharchovoi promyslovosti [Organizational mechanism for managing the formation of the strategic potential of food industry enterprises]. Upravlinnia suchasnym pidpriemstvom: materialy IKh Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii. (Kyiv. P. 29–30. (in Ukrainian)
8. Litvinov O. S., Kaptalan S. M. (2017) The essence and types of mechanisms in the economy: Eastern Europe: Economy, business and management [Sutnist ta vydy mekhanizmiv v ekonomitsi: Skhidna Yevropa: Ekonomika, biznes ta upravlinnia]. *Visnyk Prydniprovskoi derzhavnoi akademii budivnytstva ta arkhitektury – Bulletin of the Dnipro State Academy of Construction and Architecture*, vol. 6 (11), pp. 146–149. Available at: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/11_2017/30.pdf (accessed August 21, 2024).
9. Cherpak A. E. (2014) Sutnist ta skladovi orhanizatsiynoho ta ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnia korporatsiiny. [The essence and components of the organizational and economic mechanism of managing corporations]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and management organization*, vol. 3, pp. 234–242.
10. Khomenko, I., Volynets, L., Horobinska I. (2023) Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm funktsionuvannia i rozvytku pidpriemstv [Organizational and economic mechanism of functioning and development of enterprises]. *Kyivskyi ekonomichnyi naukovyi zhurnal – Kyiv Economic Scientific Journal*, vol. 1, pp. 86–92.
11. Halytskyi O. M., Livinskyi A. I., Dyachenko O. P. (2019) Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm derzhavnoho rehu-liuvannia ahrarnoho vyrobnytstva v Ukraini. [Organizational and economic mechanism of state regulation of agricultural production in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, vol. 3, pp. 93–98.
12. Karl Marx (1933) Kapital: Krytyka politychnoi ekonomii [Capital: A Critique of Political Economy]. In D. Rabinovych, S. Trykov (Eds.), vol. 1, book 1. Kharkiv: Partvydav «Proletar».
13. Belyak Andrii (2023) Comparative analysis of the concept of «organizational and economic mechanism» in the modern scientific space. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, vol. 2, pp. 38–47.
14. Doroshenko Yu. A. Kovalyov A. S. (2012) Efficiency assessment of innovations in agricultural and industrial enterprises. *Creative economy*, vol. 3.
15. Finance a uver – Czech Journal of Economics and Finance. (2008). Vol. 58.
16. Hashimzade N., Myles G., Black J. A. (2017) Dictionary of Economics (5 ed.). Oxford University.
17. Adler J. (2003) Die landwirtschaftliche Beratung in Deutschland. Interessant fur osteuropaische Partner. Beraterhandbuch HALLE.
18. Kostyashkin I., Derevyanko B., Hrudnytskyi V. (2018) Economic and legal mechanisms for effective use of land resources under the conditions of sustainable development in Ukraine. *Environmental Economics*, vol. 9(3), pp. 42–50. Available at: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/6960> (accessed August 21, 2024).
19. Rayzberg B., Lozovskiy L., Starodubtseva E (2006) Modern economic dictionary.
20. Sandu I. (2012) Organization of innovative activities in agricultural and industrial enterprises. Ear.
21. Troshin A., Sandu I., Kupriyanov S., Stryabkova E., Saldanha H. (2014) Role and place of economic mechanism in modern conditions. *Life Sci*, vol. 11, pp. 487–490. Available at: http://www.lifesciencesite.com/ljsj/life1110s/093_25691life1110s14_487_490.pdf (accessed August 21, 2024).
22. Trushkina Nataliia (2019) Organizational economic mechanism of management logistic activity of enterprise: essence and structure. Strategies for sustainable socio-economic development and mechanisms their implementation in the global dimension: collective monograph. In M. Bezpartochnyi (Eds.). VUZF University of Finance, Business and Entrepreneurship. Sofia, vol. 3.
23. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy [Ministry of Economy of Ukraine]. Available at: <https://www.me.gov.ua/> (accessed August 21, 2024).